Voorwoord

Met gepaste trots bieden wij u de jaarstukken over 2017 aan. Met de jaarstukken leggen wij verantwoording af over de uitvoering van het beoogde beleid dat is opgenomen in de begroting 2017.

Op 21 maart 2018 hebben de inwoners van Steenbergen een nieuwe gemeenteraad gekozen. Daarmee is een nieuwe bestuursperiode gestart. Dat is een mooi moment om niet alleen terug te kijken op het jaar 2017, maar ook op de bestuursperiode die achter ons ligt.

In de bestuursperiode 2014-2018 heeft het Rijk omvangrijke taken op het gebied van zorg overgeheveld naar gemeenten. Vanaf 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet en WMO begeleiding. Een omvangrijke operatie, die gepaard is gegaan met kortingen op de beschikbare budgetten. In de beginperiode was alles gericht om de inwoners de zorg te kunnen bieden die nodig was. Deze transitieperiode is inmiddels voorbij. Wij zijn er trots op dat wij de zorg voor onze inwoners hebben kunnen voortzetten. Niemand is tussen wal en schip gevallen.

Een andere opgave die in deze bestuursperiode is aangekondigd is de nieuwe Omgevingswet. Met de Omgevingswet bundelt de overheid de regels voor ruimtelijke projecten. Zo wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten. Hoewel deze wet in tijd naar achteren is geschoven, hebben wij in Steenbergen niet stilgezeten. De voorbereidingen zijn voortvarend ter hand genomen en daar gaan wij mee door. De Toekomstvisie, waarmee we nog dit jaar een start maken, geeft mede richting aan de Omgevingswet.

Kwaliteit staat bij het college hoog in het vaandel. In deze bestuursperiode hebben wij verschillende metingen gedaan om te kijken hoe de inwoner de gemeentelijke inzet waardeert. Als voorbeeld kan worden genoemd de Leefbaarheidsmonitor en de Burgerpeiling, beide uitgevoerd in 2017. Op alle terreinen (woon- en leefomgeving, dienstverlening en de relatie inwoner - gemeente) zijn we vooruit gegaan.

Maar dat wil niet zeggen dat we er daar mee zijn. De kabinetsplannen, die onlangs zijn vertaald in een Interbestuurlijk Programma (IBP) bevatten forse opgaven op het gebied van duurzaamheid, platteland, economie en sociaal domein. Het Rijk doet een beroep op gemeenten om een bijdrage te leveren aan deze opgaven en stelt hiervoor ook extra middelen beschikbaar. In ons overdrachtsdocument hebben wij het nieuwe gemeentebestuur geadviseerd om aan te haken bij het IBP. Daarmee kunnen we onze lokale en regionale kansen verzilveren.

In de verschillende programma's verantwoorden wij ons over het gevoerde beleid in 2017. In elk programma treft u de tekst aan vanuit het oorspronkelijke raadsprogramma 2014-2018. Onder het kopje "wat willen we bereiken" hebben wij de doelstellingen uit het collegeprogramma 2014-2018 opgenomen. De verantwoording richt zich vooral op de activiteiten die we in 2017 hebben verricht om bij te dragen aan de doelstellingen en uiteindelijk het raadsprogramma.

Door deze systematiek, die we over de gehele bestuursperiode hebben toegepast, is een consistente aansluiting tussen raadsprogramma, collegeprogramma, doelstellingen en activiteiten niet meer aanwezig en zijn teksten in meer of mindere mate achterhaald. Samen met het auditcommittee is vastgesteld dat we willen werken aan de doorontwikkeling van onze planning en control cyclus en de documenten die daar bij horen. Eén van de ontwikkelpunten heeft betrekking op het niveau van sturing door de raad. Ambities zijn nog niet vertaald in gewenste maatschappelijke effecten, indicatoren en meetbare doelen. Dit ontwikkelpunt is inmiddels samen met de raad opgepakt. Op 2 juni 2018 is een startbijeenkomst georganiseerd.

De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 577.000,- . In de najaarsnota 2017 werd nog rekening gehouden met een voordelig saldo van € 13.000,-. Als we het resultaat corrigeren met de incidentele baten en lasten resteert een nadeel van € 47.000,-. Het positief resultaat wordt vooral veroorzaakt door incidentele meevallers , zoals een hogere opbrengst voor bouwleges en verkopen van gemeentelijk vastgoed. In het sociaal domein zijn we geconfronteerd met een tegenvaller van

€ 750.000. Deze ontwikkeling waarmee veel gemeenten worden geconfronteerd, baart ons zorgen voor de toekomst.

De ontwikkelingen in het sociaal domein vertalen zich in een hoger risicoprofiel voor onze gemeente. Maar niet alleen het sociaal domein leidt tot een hoger risicoprofiel, ook de doelstelling om onze gemeentelijke lasten op niveau van inflatie te houden, staat onder druk. Dat wordt vooral veroorzaakt door hogere kosten van afvalinzameling en -verwerking. Veelal kosten die we niet in de hand hebben.

Ondanks het hogere risicoprofiel blijft onze weerstandsratio op het niveau "uitstekend". Onze Algemene Reserve bedraagt per eind 2017 ruim € 12,6 miljoen.

De jaarstukken worden op 4 en 6 juni 2018 oordeelsvormend behandeld in de gemeenteraad. Op 28 juni 2018 staat de vaststelling van de jaarstukken gepland.

Algemeen

De jaarstukken bestaan uit:

1. Een algemene inleiding met de financiële samenvatting.

2. Het jaarverslag
- De programmaverantwoording
- De paragrafen

3. De Jaarrekening
- Inclusief de verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (Sisa)

In het **jaarverslag** zijn per programma de volgende onderdelen opgenomen:
- *Het raadsprogramma*, per programma staat beschreven wat in het raadsprogramma 'Van Gemeente naar Gemeenschap' is vastgelegd.
- *Wat willen we bereiken?* Hierin staan, 1.de hoofddoelstelling van het programma en 2. de kaders en beleidstukken waarbinnen het programma wordt uitgevoerd
- *Wat hebben we gedaan?* Hierin staat een toelichting op de voortgang en realisatie van de voorgenomen prestaties.
- *Wat heeft het gekost?* Hier wordt een cijfermatige opstelling gepresenteerd van de baten en lasten per programma met een toelichting op de voornaamste verschillen tussen realisatie en begroting (na wijziging).

Na de programmaverantwoording volgen de wettelijk verplichte **paragrafen**. Hierin staan de beleidslijnen met betrekking tot beheersmatige aspecten en lokale heffingen.

De **jaarrekening** is een financiële verantwoording waar een toelichting wordt gegeven op de balans en het resultaat. De jaarrekening bestaat uit diverse onderdelen:
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- Toelichting op het overzicht van baten en lasten. Hierbij wordt specifiek ingegaan op

    - Overzicht van baten en lasten
    - De post onvoorzien
    - Het overzicht van incidentele baten en lasten
    - Het overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve
    - Informatie wet normering bezoldiging topfunctionarissen publiek en semipuplieke sector (WNT)
    - Overzicht algemene dekkingsmiddelen

- De balans : geeft inzicht in de financiële positie als uitkomst van het financiële beheer en beleid.
- Sisa : verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

Financiële samenvatting

Hieronder geven wij de financiële resultaten van 2017 op hoofdlijnen weer. Verder is een overzicht van onze reservepositie opgenomen.

Financiële resultaat op hoofdlijnen

De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 577.000,- (afgerond). In de najaarsnota 2017 werd rekening gehouden met een voordelig saldo van € 13.000,-.

De afwijking tussen het verwachte resultaat 2017 volgens de najaarsnota en het resultaat volgens deze jaarrekening is € 564.000,-. Het verloop van het verwachte resultaat naar het werkelijk resultaat is als volgt :

Programma/taakveld		Voordelig	Nadelig	Incidenteel/ structureel
Verwacht resultaat najaarsnota 2017		**13**		
Bestuur en Veiligheid	Reservering pensioenrechten wethouders	101		i
	Overhead/juridische zaken	62		i
Dienstverlening	Vergunningen/bouwleges	297		i
WMO & Jeugd	WMO		84	i/s
	Jeugdzorg		754	i/s
	Centrum Jeugd en gezin	108		i
Economie, recreatie en participatie	Bijstandsuitkeringen	74		s
	Minimabeleid	84		s
	Economie	54		i
Milieu en ruimtelijke ordening	Ruimtelijke ordening	102		i/s
	Gemeentelijk vastgoed	200		i
	Bouwgrondexploitatie	53		i
Beheer openbare ruimte	Wegen	74		i
Financiering	Algemene uitkering	89		i/s
Kostenplaatsen	Operationeel beheer	50		i
Diverse posten		67		
		1415	838	
Voordelig resultaat jaarrekening 2017			**577**	

Voor een toelichting op en analyse van de afwijkingen, verwijzen wij u naar de toelichtingen onder de desbetreffende programma's in de jaarstukken. Het bovenstaande saldo betreft het saldo inclusief de incidentele baten en lasten. Het structurele resultaat, dus geschoond van de incidentele baten en lasten, komt uit op een te kort en wordt als volgt bepaald:

Omschrijving	Bedrag
Resultaat na bestemming	576.919
Incidentele baten en lasten met invloed op het resultaat (Zie voor een nadere specificatie het overzicht van Incidentele baten en lasten)	624.000
Resultaat na bestemming exclusief incidentele mutaties	**-47.081**

Reservepositie

Op 9 november 2017 is de geactualiseerde nota Reserves en voorzieningen door de gemeenteraad vastgesteld. De begroting 2018 is conform deze nota opgesteld. Ook in de jaarrekening 2017 is de in de nota voorgestelde indeling van de reserves gehanteerd. Dit houdt in dat er nog een 5-tal reserves zijn. Een vergelijkend overzicht van 2016 en 2017 luidt dan als volgt:

Reserves	31-12-2017	31-12-2016
Algemene reserve	13.071	4.535
Waarvan vrije ruimte	*10.250*	*2.010*
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling (RO)	285	367
Reserve Economische ontwikkeling	2.210	39
Reserve Beheer openbare ruimte	10.885	8.900
Bestemmingsreserve overig	14.233	24.082
Totaal	**40.684**	**37.923**

De weergegeven vrije ruimte is het bedrag aan vrije reserves exclusief de eventuele verplichtingen die er op de algemene reserve nog drukken. Zoals in de toelichting op de balans is aangegeven betreft het op de algemene reserve drukkende bedrag aan verplichtingen € 1.937.000,-. Hiermede rekening houdend bedraagt de werkelijk vrij te besteden ruimte € 8.313.000,-.

Voor nadere analyses, toelichtingen en specificaties wordt verwezen naar hetgeen bij de diverse afzonderlijke onderdelen in de jaarrekening is opgenomen.

Beleidsindicatoren

De verplichting van het opnemen van deze beleidsindicatoren is ingegaan bij de begroting 2017. Het doel daarbij is om de sturing van de raad te versterken en gemeenten beter te kunnen vergelijken.

We hebben nog maar weinig ervaring in het werken met deze indicatoren. In het technisch beraad voor de begroting 2018, waarin we voor het eerst vergelijkende cijfers hebben opgenomen, heeft dit geleid tot veel vragen. Bijvoorbeeld de indicatoren bij de verwijzingen naar Halt leverde vragen op, maar ook op het gebied van onderwijs. Wij hebben echter geen inzicht in de metingen die hierachter liggen. Die worden vanuit verschillende bronnen voor alle gemeenten verzameld en wij kunnen die raadplegen op de website www.waarstaatjegemeente.nl.

Ook nu, bij het opstellen van de jaarstukken 2017, lopen we tegen dit soort vragen aan. En wij kunnen ons voorstellen dat deze vragen ook bij de raad opkomen bij het lezen van de jaarstukken. We stellen ons dan ook de vraag wat op dit moment de meerwaarde is van de beleidsindicatoren. Zijn ze bruikbaar en kunnen we ze inzetten als meetinstrument om te bepalen of we de juiste koers varen.

In dat licht stellen wij voor om de nut en noodzaak van de beleidsindicatoren te betrekken bij de ambitie om samen met de raad te komen tot een meer meetbare begroting met indicatoren. Wellicht komt daaruit voort dat een aantal beleidsindicatoren heel goed bruikbaar zijn voor de raad. Het blijft echter wettelijk verplicht om alle indicatoren op te nemen in begroting en jaarstukken. Maar we zijn als gemeente vrij om daarin keuzes te maken voor het gebruik van deze indicatoren.